

העם

מדד יוקר הכפיה

כפאסאדינה אשר בארצות-הברית עמלו המדענים, חיברו את הנקודות ששודרו על ידי החללית מארינו-4, ממרחק של 135 מיליון קילומטרים. כל 40 אלף נקודות היוו תמונה אחת של המאדים.

בתל-אביב ובירושלים ישבו אנשים אחרים, ציירו יחד את אלפי הנקודות הקטנות ה- מצטרפות לתמונה של מערכת-הכוכבות ה- קרובה בישראל.

מדעני ארצות-הברית עדיין לא העזו ל- הסיק סופית אם קיימים בעלי-חיים על המאדים אם לאו. אולם פרשני ישראל כבר יכלו להסיק את המסקנה הראשונה לגבי הצפוי בארץ.

מסקנה זו אומרת: המלחמה בין הכפיה הדתית והכוחות החילוניים עשויה להיות חשובה יותר במערכת-הבחירות מאשר ה- מאבק בין שני פלגי מפא"י.

ליטרת הכשר. כי בעוד שההשמות ההדדיות בין אנשי הרוב והמיעוט, בין המערך-לאחרות-פועלי-ישראל ובין רשימת- פועלי-ישראל, מתחיל לשעמם את הציבור, מתחמם יותר ויותר המאבק על הכפיה הדתית.

במרכזו עמדו הצעות-החוקים, שהדתיים ניסו להעבירן ברגע האחרון (ראה להלן).

אך נוספו להן עובדות מרגיזות אחרות. בחיפה פרצה שביתה של הקצבים, כי מחאה על עליית מחירי הבשר. כל עקרת בית ישראלית הרגישה בעלייה מסחררת זו בשנים האחרונות. ואף כי גורמים רבים משפיעים על מחירים אלה, לא יכול היה איש לשכוח כי אחד המרכיבים העיקריים הוא המנגנון הטפילי העצום של שוחדים ומשיגים החותך לו את חלקו מכל ליטרת בשר.

מדד יוקר הכפיה הדתית עולה ב- התמדה, והוא נמדד לא רק בחופשי, אלא גם בכסף.

זאת הוכיחה גם ידיעה קטנה אחרת: חברת צ"מ רוצה להתפטר מאוניות-הנוסעים שלה, ובראשן האוניה שלום. פאר הצי-הישראלי מכניס הפסדים - ואחת הסיבות העיקריות לכך היא חוסר תפריט המושך נוסעים. המסבב הכשר-למהדרין של שלום, פרי הקנוניות הקואליציוניות, עולה בכסף.

צ"מ טוענת, בצדק, כי לא היא צריכה לשאת במחירי הקנוניות הקואליציוניות, אלא הממשלה עצמה. בסופו של דבר יוגש החשבון לאזרח, שבתר בממשלה זו, גם בכך יש צדק.

הממשלה

מידו התליינים

חמישה תליינים התייצבו בקו היוגוק. לכל אחד היה קורבן מיועד. המנצח, כך נקבע, יוכה לתלות את קורבנו. החמישה לבשו צורה של הצעות-חוק. כל אחד מהם נועד לקטול חרות אחרת של האזרח הישראלי:

● הצעת חוק השבת, שנועדה לקטול את חופש-הנופש,

● הצעת חוק לשון הרע, שנועדה לקטול את חופש-העתונות,

● הצעת חוק ניתוח המיתם, שנועדה לקטול את חופש-המדע,

● הצעת חוק הרפואים, שנועדה ל- קטול את חופש-העיסוק,

● הצעת חוק החושבים, שנועדה ל- קטול את חופש-הפרנסה.

בין החמישה נערך מירוץ מטורף, מן היוגוק בממשלה ועד הטיים בכנסת. ראתה זאת תחרות של הכל יגד הכל.

עייפות למען החופש היה ברור מראש כי אי-אפשר יהיה להעביר את כל חמש הצעות-החוק. קודם כל, מפני של בכך היה המערך חרוץ על עצמו פסק-דין של תבוסה מוחצת ליד הקלפי. גם הציבור הסבלני ביותר לא היה מסוגל לעמוד בהתקפה ביוזמת כוחות על-חרו-יותיו. כל אחד מן החוקים המוצעים לבדו הסיפק בהחלט כדי להשחיר את פני המערך, לצמצם את מיספר המנדטים שלו בכנסת הששית.

אולם היו גם מיגבלות טכניות. נותר רק שבוע אחד עד לסיים עבודת הכנסת, והח"כים העייפים גילו אירצון מוחלט להאריך את המושב. הם רצו להירתם למלחמת-הבחירות. גם קשה בכנסת ל-

צמצם את החיכוך על הצעת-חוק. כאשר ניסו להוריד, בשבוע האחרון, את הומן המוקצב לחיכוך על הצעת-החוק, פרץ כמעט מרד גלוי.

יש גם מיגבלות טכניות-משרדיות. אחרי שהצעת-חוק עוברת בוועדה, יש להדפיס את הנוסח המתוקן. את ההצעה המודפסת יש להניח על שולחן הכנסת 48 שעות לפני הדיון. המדפיס הממשלתי לא יכול היה להתגבר על העבודה - ונוצר המצב האבסורדי שחרויות אורחיות בסיסיות יכלו להניצל הודות לעייפותם של פועלי-דפוס.

כל רגע יקר. בסוף דמה המירוץ כמעט להגרלה של פיס הסוך. התלוצץ ח"כ: "אם ימות חבר-כנסת, ויהיה צורך להספידו, עשוי הדבר להציל את המדינה מחוק לשון הרע." כותנתי: אם תאבד ה- כנסת שעה-שתיים בהספדים, לא יהיה

ברית אחים

זמן לגשת לדיון בחוק זה. גרוע מזה: כל אחד מן הקורבנות ה- מיועדים קיוה בסתר ליבו כי תורו של רעו יגיע לפני תורו שלו - וכי קטי- לתו תעסיק את הכנסת די זמן כדי ל- הצילו מגורל דומה.

הצעה פכנית. הראשון שניצל זמנית היה חופש-הפרנסה. הצעת-החוק המח- רידה, שבאה לאפשר את נישול חבר המושב אם ימרוד במפלגתו, נגנזה זמנית.

שום התעוררות של מצפון לא גרמה לכך, אלא סיבה טכנית בלבד. כדי ל- הסוות את מטרם הפיאודלית, הכלילו היוזמים את סעיף-המושבים בהצעת חוק האגודות המקצועיות. חוק מסורבל ה- כולל עשרות רבות ש, סעיפים אחרים. כאשר הונחה הצעה ארוכה זו על שול- חן חברי-הכנסת, פרצה סערה. הח"כים טענו בצדק כי אי-אפשר לקבל חוק כה עקרונני, וכה ארוך, ללא עיון מעמיק ודיון מפורט, וכי כל הנוהל גובל ב- ביוון הכנסת.

תחת לחץ זה הסכימה הממשלה לדרות את הדיון - לפי שעה. אולם בינתיים ניס- תה להגניב את אותו העניין בחוק הירושה, שהונח במפתיע על שולחן הכנסת לקריאה ראשונה ביום השני.

הדחף לא הספיק. גורל דומה הצ- יל את חופש-העיסוק. הצעת-החוק, ש- נועדה לפנות לרופאים צעירים לעבוד בעמירות פיתוח, נדחתה. גרם לכך במישורין מרד הרופאים. לוי אשכול חשש שמא יתפשט של שאר ענפי האינטיגנציה, יזיק לו בבחירות.

מאחורי הצעת-החוק עמדה קופת-חולים. שרצתה לזכות בכוחות-עבודה זולים ו- בטוחים. קבוצת-לחץ זו לא הספיקה. אח- רי הדברות עם ראשי ההסתדרות ה- (המשך בעמוד 13)

אם יאושר חוק-לשון-הרע בכנסת, בהשפעת הדתיים, צפה לגל של גילויים על אישי הצמרת הדתית. המניע העיקרי: להביא לפירסום גילויים אלה לפני שהחוק החדש ייכנס לתוקפו. ימנע את פירסום בעתיד. זוהי אחת הסיבות ללחצם של העסקנים הדתיים להחיש את מתן התוקף לחוק.

עומדת להתעורר השאלה: מי ישלם את שכרו והוצאותיו של הפרקליט הזר שיגן על מחמוד אליהיג'אזי? בית-המשפט הצבאי לא הביע עדיין כל דיעה על כך, כנראה מתוך הנחה שממשלות-ערב ישלמו את החשבון. אם אמנם יהיה כך, עלול הפרקליט לשרת את מכוונת-התעמולה האנטי-ישראלית יותר מאשר את הנאסם, ומשפט היג'אזי יהפוך לבמת-תעמולה חידוה-במינה נגד ישראל. אין סעם לקיים את המשפט בדלתיים סגורות, מאחר שממילא יש להניח כי פרקליט זר יפרסם את כל הפרטים אחרי צאתו מן הארץ.

אישקט ייווצר בגבול הצפוני. ממשלת ישראל לא שוכנעה כי עבודות-ההטייה המבוצעות עתה בתחומי לבנון אמנם מיועדות לצורכי-השקיה פנימיים, ואינן חלק מההוכנית הערבית הכללית להטות את כל מקורות הירדן. תגובת ישראל עשו- ייה, לכן, להיות תקיפה ביותר. ה- ממשלה אינה מוד- אגת מפני ההתפת- חויות הצפויות, כי החישוב הוא שכל התנשקות בגבול יכולה רק להעלות את יוקרתו של לוי אשכול. לעומת זאת, עלול הדבר לסכן את היחסים עם צרפת.

מקורות הכפי פיים של רפ"י נתקלת בקשי יים. אמנם עובדים שליחי-המערך במרץ, אך נתעורר החשש שאם יצליחו, אי- אפשר יהיה לנצל מקורות אלה גם ל- מימון תעסולת-ה- בחירות של המערך. עדיין לא ברור ב- איזו מידה יזרמו כספי סולל בונה ל- שתי הקופות.

ייוודע כי כמה מראשי רפ"י גייסו כי שבועות האחי רונים סכומים של אלפי לירות מפותחים וחרשתנים, בנימוק שעליית כוחו של המערך יזחזח את היסודות השמאליים במדינה, יביא בעקבותיו שורה של חוקים וקטנות לרעת הסקסור הפרטי.

בינתיים יטיל ראשי-הממשלה על ד"ר יעקב ארנון לחקור אם כספים שנתרמו בשעתו למטרה שהוגדרה עליידי המת- רימים, "מטרה בטחונית ממדרגה ראשונה", לא הגיעו להקדן הבחירות של רפ"י. ד"ר ארנון, ממלא עתה את התפקידים שמילא בעבר שמעון פרס במשרד-הבטחון.

גם אם משה דיין יוסיף להצהיר כי הוא אינו הולך עם המיעוט ואינו מצטרף לרפ"י, לא יינתן לו מקום ברשימת המערך לכנסת השישית. הצמרת החתיקה של מפא"י לא תימנע משום צעד שיש בו כדי להרחיק את דיין, ולוא גם בצורה מוחלטת, מן הזירה ה- פוליטית.

עדיין קיימים חששות בצמרת רפ"י לגבי ההופעה ל- בחירות בהסתדרות. לראשי המיעוט נסתבר כי כל החלטה תהיה לרעתם: אם לא תלך רפ"י לבחירות אלה, ישתלט המערך על מנגנון-ההסתדרות כולו ויוכל להפעילו נגד רפ"י בבחירות לכנסת. לעומת זאת, אם ילכו לבחירות, ברור כי יספגו תבוסה, וזו, שתבוא ערב הבחירות לכנסת, תשפיע לרעה על סיכוייה שם.

גם מתכנני התעמולה של המערך אחוזים חששות. כמה גורמים, הברורים כבר עתה, ישפיעו לרעה על מאמציהם: (א) הרושם המדכא שנוצר על-ידי השלב האחרון של עבודת הכנסת, באווירה של הצעות-חוקים בלתי-פופולאריות ומשברים קואליציוניים, (ב) בואו הקרוב של השגריר הגרמני הראשון, שיביא, בלי כל ספק, להתעוררות ציבורית שלילית ביותר.

יצחק נבון, מי שהיה מזכירו המדיני של דויד בן-גוריון, יופיע כמועמד שלישי ברשימת רפ"י, כנציג ספרדי-עדת. נבון שואף לרשת את מקומו של בכור יסירית ליד שולחן-הממשלה, מקווה כי לאחר הבחירות יצליח להגיע ליעדו זה.

מנהלה הכללית של חברת "רסקו" מרדכי חיים שטרן, יסרב להופיע כמועמד אלטרנטיבי של גח"ל לתפקיד ראש עיריית תל-אביב. שטרן יתבע מקום בכנסת, מתוך שיקול שנטם בהיותו ח"כ, ויכל להוסיף למלא את תפקידו הנוכחי.

נשיא התנועה הציונית, ד"ר נחום גולדמן, יתנגד בתוקף למנות יושבי-ראש אחר להנהלת הסוכנות, במקומו של משה שרת. גולדמן יטען כי התפקיד ניתן לשרת בגלל מעמדו המיוחד. עתה, לאחר שהוא עצמו הפך תושב-קבע בישראל, אין עוד כל צורך בהכונה כפולה של יושבי-ראש ושל נשיא.